

25.9.2024

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen lupa poiketa eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

Hakija

[REDACTED]

Paikan sijainti

Kiinteistö [REDACTED]
[REDACTED]

Hakemus

Poikkeuslupaa haetaan lepakoiden häätämiseen hirsisen kesähuvilan vintiltä. Hakijan mukaan lepakoita on ollut rakennuksessa vuosikymmeniä.

Vuodesta 2022 alkaen rakennukseen on ilmaantunut myös luteita. Asukkaat kertovat saaneensa kesällä 2024 aiempaa enemmän luteiden puremia, joista on aiheutunut ihottumaa ja kutinaa. Tiloissa voi nukkua ainoastaan hyönteisverkon alla. Terveystilaa voidaan pitää merkittävänä, koska tiloissa on myös pieni lapsi. Luteiden aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi olisi lepakoiden pääsy rakennukseen estettävä.

ELY-keskus on tilannut Vespertilio Oy:ltä selvityksen, johon kuului tarkastuskäynti ja -raportti. Poikkeuslupaa haetaan, jotta hakija voi estää lepakoiden pääsyn rakennukseen.

Lepakoiden esiintyminen selvityksen perusteella

Vespertilio Oy selvitti rakennuksen lepakkotilannetta tarkastuskäynnillä 4.7.2024. Rakennuksesta havaittiin n. 10 yksilön rykelmä pohjanlepakkoja (*Eptesicus nilssonii*). Paikalla oli sekä aikuisia naaraita että niiden keskenkasvuisia poikasia.

Ludeongelma

Rakennuksessa esiintyvistä ludelajista ei ole varmuutta. Vespertilio Oy:n selvityksen mukaan lepakot voivat levittää sekä *Cimex pipistrella* -ludelajia että seinäluteita (lutikka, *Cimex lectularius*). Kyyhkylutikka (*Cimex columbarius*), jota ennen kutsuttiin virheellisesti "lepakkolutikaksi", on puolestaan lintujen levittämä (lähde: laji.fi). Hakijan mukaan luteet piiloutuvat päivisin talon rakenteisiin, eikä niistä ole havaittu seinäluteelle tyypillisiä merkkejä sängyissä.

Paitsi seinälude myös *C. pipistrella* voi purra ihmistä. Sillä, mikä ludelaji on kyseessä, ei ole suurta merkitystä hakemuksen kannalta.

Luteet voivat saada ravintoa lepakoista, joten lepakkojen läsnäolo rakennuksessa voi edesauttaa luteiden säilymistä rakennuksessa, vaikka lepakot eivät olisikaan alun perin levittäneet luteita rakennukseen.

Ludeongelma ja lepakoiden aiheuttamat jäljet on todettu myös vakuutusyhtiön 18.7.2024 teettämässä kiinteistövahinkoselvityksessä. Luteita yritettiin torjua heti niiden ilmaannuttua kesällä 2022 tuholaistorjuntayritys Anticimexin toimesta. Anticimex oli arvioinut, että luteita ei saada hävitettyä, jos lepakoita ei karkoteta rakennuksesta.

Rakennuksen merkitys lepakoille ja kaavoitus

Vespertilio Oy toteaa tarkastuskäynnin raportissa (31.8.2024) rakennuksen olevan pohjanlepakkojen kesäaikainen lisääntymispaikka. Vespertilio arvioi yhdyskunnan olevan pohjanlepakolle tyypillinen 10–15 naaraan yhdyskunta.

Rakennusta pidetään selvityksen perusteella yhdyskunnalle tärkeänä, mutta lepakot käyttävät yleisesti useita rakennuksia lisääntymis- ja levähdyspaikkoinaan. Lepakoiden talvehtiminen rakennuksessa arvioidaan raportissa hyvin epätodennäköiseksi.

Kiinteistö sijaitsee Hirsjärven rannalla, Kiskon rantayleiskaavassa aluevarauksilla AO (erillispientalojen korttelialue) ja RA (loma-asuntojen korttelialue). Kiinteistöllä on vanhaa puustoa ja asiakas kertoo hoitavansa aluetta luontoarvot säilyttäen. Kiinteistölle on ripustettu lepakonpönttöjä.

Kiinteistö sijaitsee n. 200 metrin päässä MY-aluevarauksella osoitetulta saarelta (maa- ja metsätalousalue, jolla maisemallisia arvoja ja luonnonarvoja). Koska saarella on kaavamääräyksen vuoksi rajoitettu rakennusoikeus, voidaan saaren olettaa säilyvän luonnontilaisen kaltaisena mahdollista metsätaloustaloutta lukuun ottamatta.

ELY-keskuksen tiedossa ei ole asiantuntijan varmentamia lepakohavaintoja kiinteistön välittömästä läheisyydestä. Helsinki–Turku nopean ratayhteyden luontoselvityksessä (2020) ja Hirsjärven ranta-asemakaavan lepakkoselvityksessä (2023) havaittiin pohjanlepakoita ja siippalajeja Hirsjärven Levonniemellä, n. 1,4 km päässä nyt käsiteltävän hakemuksen kiinteistöltä. Hirsjärvi-Sammalon ranta-asemakaavan muutoksen luontoselvityksessä (2021) havaittiin muutamia siippoja sekä yksi pohjanlepakko n. 700 m päässä kiinteistöltä.

Ehdotetut toimenpiteet

Vespertilio Oy:n selvityksen mukaan ainoa keino lepakoiden häätämiseksi rakennuksesta on estää niiden pääsy rakenteisiin. Kaikkia reittejä on vaikeaa tukkia kokonaan, mutta kulkuaukkoihin voidaan asentaa tiheäsilmäistä metalliverkkoa.

Vanha rakennus on lepakoille houkutteleva, ja lepakot ovat tottuneet käyttämään rakennusta. Lepakoita olisi selvityksen mukaan siksi todennäköisesti mahdotonta houkutella käyttämään pönttöjä.

Vaikka ultraäänikarkottimien tehosta lepakoihin ei ole tutkittua näyttöä, voisi karkottimia selvityksen mukaan kokeilla. Ultraäänikarkottimien yhdistäminen voimakkaaseen valaistukseen vintillä voisi karkottaa lepakot.

Kulkuaukkojen verkotus on tehtävä ennen lepakoiden saapumista keväällä. Valaisu ja äänikarkotus tulee aloittaa ennen lepakoiden saapumista, jottei jo saapuneita yksilöitä häiritäisi.

Määräykset joita hakemus koskee

Luonnonsuojelulain 78 §:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen päätös

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle luvan hakemuksen ja tarkastusraportin ehdotusten mukaisesti seuraavin tarkennuksin:

- 1) Lepakoiden kulkuaukkojen verkotusta ja valo- ja ultraäänilaitteiden asennusta saa tehdä 27.9.–31.3. välisenä aikana.
- 2) Valo- ja ultraäänilaitteiden käyttö tulee aloittaa huhtikuun 2025 alussa. Laitteita saa käyttää kesän ja syksyn 2025 ajan. Valaistus tulee kohdistaa yläpohjassa mahdollisimman kattavasti niin, että vanhaan pärekattoon ei jää hämäriä kohtia lepakoiden käytettäväksi.
- 3) Ennen toimenpiteiden käynnistämistä hakija varmistaa, että rakennuksessa ei ole lepakoita liikkumiseen liittyvät turvallisuusriskit tarkastuksessa huomioon ottaen. Mahdollisesti havaitut lepakkoyksilöt tulee karkottaa asuinrakennuksesta.
- 4) Hakija vastaa, että työn toteuttajat noudattavat myönnettyä lupaa.
- 5) Tämä päätös tai sen kopio on pidettävä mukana (esim. puhelimessa) työtä toteutettaessa.
- 6) Lupa on voimassa 31.12.2025 asti.
- 7) Varsinais-Suomen ELY-keskus tekee tarvittaessa luvan käyttöön liittyviä tarkastuskäyntejä maastossa. Mikäli luvan käytössä ilmenee väärinkäytöksiä, voi Varsinais-Suomen ELY-keskus perua luvan.

Päätöksen perustelut

Selvityksen perusteella kyseessä on pohjanlepakkojen (*Eptesicus nilssonii*) lisääntymis- tai levähdyspaikka. Kaikki Suomessa tavattavat lepakot ovat luonnonsuojelulain 69 §:n 1 momentin nojalla rauhoitettuja ja luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV (a) mainittuja lajeja, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla kielletty.

Luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 9 §:ssä säädetään Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävistä eliölajeista. Sen 1 momentin mukaan luonnonsuojelulain 78 §:n 1 momentissa tarkoitettuja, Suomessa esiintyviä Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja ovat liitteessä 7 luetellut eliölajit. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät liitteen 7 luetteloon.

Luonnonsuojelulain mukaan ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa kiellosta lain 83 §:n 3 momentin kohdissa 1–4 mainituilla perusteilla. Kyseisen lainkohdan perusteet edellyttävät muun tyydyttävän ratkaisun puuttumista, lajin

suojelutason säilymistä suotuisana sekä vähintään yhden alakohtien 1–4 kriteerin täyttymistä.

Luontodirektiivin poikkeamisedellytykset siirrettiin luonnonsuojelulain (9/2023) säättämisen yhteydessä osaksi luonnonsuojelulain sääntelyä. Tästä huolimatta kyseisten poikkeamisedellytysten soveltaminen ja niiden tulkinta perustuvat luontodirektiiviin ja direktiivin artiklaan 16 (1).

Poikkeamisen edellytykset ja mahdollinen muu tyydyttävä ratkaisu

Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan poikkeuslupa voidaan myöntää erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta. Komission ohjeasiakirjeen (12.10.2021, C(2021 7301)) mukaan erityisen merkittävän vahingon on liityttävä erityisiin etuihin, eli vahinko johtaa tai voi johtaa suoraan tai välilliseen taloudelliseen ja/tai rahalliseen tappioon, kiinteistön arvon alenemiseen tai tuotantomateriaalin häviämiseen.

Tässä tapauksessa on perusteltua arvioida, että lepakoiden aiheuttama haitta kiinteistölle voi aiheuttaa yksityistaloudelle em. taloudellista vahinkoa. Lepakoista itsessään voi aiheutua hygieniahaittaa, koska lepakoiden jätöksiä on yläpohjassa runsaasti. Merkittävin haitta lepakoista aiheutuu kuitenkin välillisesti, koska lepakot voivat ylläpitää rakennuksen ludepopulaatiota. Luteista aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön asumiskäytölle.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan poikkeuslupa voidaan myöntää kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä. Tässä tapauksessa voidaan lepakoihin kytköksissä olevasta ludeongelmasta aiheutuvaa terveyshaittaa mahdollisesti pitää em. lainkohdan mukaisena poikkeusluvun perusteena. Hakijan mukaan luteiden puremista on aiheutunut vaikeaa ihottumaa ja kutinaa. Luteiden puremien raapiminen voi altistaa ihoinfektioille (Lähde: Duodecim Terveyskirjasto). Riski on erityisen suuri, koska tiloissa oleskelee kesäaikaan alle vuoden ikäinen lapsi. Luteet vaikeuttavat myös nukkumista.

Komission ohjeasiakirjeen (12.10.2021, C(2021 7301)) mukaan terveyshaitat voivat muodostaa poikkeusluvun perusteen vaikka haittoja ei olisi vielä aiheutunutkaan ennen poikkeamistoimenpiteisiin ryhtymistä. Poikkeamistoimenpiteillä voidaan ennaltaehkäistä jo aiheutuneiden terveyshaittojen jatkumista ja pahenemista.

Tiukasti suojellun lajin suojelusta poikkeamisen edellytyksenä on, että hankkeelle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Muun tyydyttävän ratkaisun on oltava hakijalle toteuttamiskelpoinen ja kohtuullinen. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, kun kyse on hakijan ja hänen omaistensa asumiseen käyttämästä kiinteistöstä.

Vaikutus lepakoiden suotuisan suojelutason säilymiseen

Vaikka lepakoiden kuunteluhavainnointia ei tehty, on selvitys kokonaisuudessaan riittävä arvioitaessa rakennuksen merkitystä lepakoille. Rakennusta ei pidetä lepakoiden talvehtimispaikkana. Lajille ei ole tyypillistä, että naarasyhdyksunta käyttäisi vain yhtä lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Rakennuksen lähiympäristössä on 200 metrin säteellä

monia vanhoja rakennuksia. Hakijan mukaan esimerkiksi kiinteistön viereisen vanhan koulun on ilmoitettu olevan lepakkojen käytössä. Lepakoita varten on myös ripustettu pihapiiriin pönttöjä.

Pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*) on Suomessa elinvoimainen laji (LC). Kun otetaan huomioon lajin suojelutilanne, ympäristön tila, rakennuksen merkitys ja se, että lepakoiden käytettävissä oletetaan säilyvän muita rakennuksia, ei toimenpiteillä vaikuteta olennaisesti Salon alueella tai paikallisestikaan lepakoiden elinmahdollisuuksiin. Toimenpiteet eivät siten haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69, 78 ja 83 §

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 9 §

Luontodirektiivi (92/43/ETY) 16 (1) artikla

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman.

Toimenpiteet lepakoiden torjumiseksi on tehtävä ennen kuin lepakot palaavat keväällä. Toimenpiteet ovat kiireisiä terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Toimenpiteiden kiireellisen aikataulun vuoksi tulee toimenpiteet voida aloittaa välittömästi. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida sen luonteen vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Timo Vaahtoranta ja ratkaissut yksikön päällikkö Olli Mattila. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Päätös

Hakijalle tavallisena sähköisenä tiedoksiantona. Lisätietoja antaa ylitarkastaja Timo Vaahtoranta.

Liitteet

Liite 1. Valitusosoitus

Liite 2. Tarkastusraportti. 31.8.2024. Vespertilio Oy.

Liite 3. Kiinteistövahinkoselvitys. 18.7.2024. Polygon Group Oy.

Tiedoksi

Salon kaupunki kirjaamo@salo.fi

Ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Lounais-Suomen poliisilaitos kirjaamo.lounais-suomi@poliisi.fi

Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri varsinais-suomi@sll.fi

Tapiola Varsinais-Suomi-Satakunnan ry info@tapiolary.com

Turun lintutieteellinen yhdistys ry suojelu@tly.fi

Suoritemaksu 316 €

Tämä asiakirja VARELY/5990/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/5990/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Vaahtoranta Timo 25.09.2024 15:06

Ratkaisija Mattila Olli 25.09.2024 15:08

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Turun hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näydetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näydetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Turun hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinlaki löytyy osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>

Turun hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: PL 32, 20101 Turku

Käyntiosoite: Sairashuoneenkatu 2-4, 20101 Turku

Puhelin: 029 56 42410

Telefax: 029 56 42414

Sähköposti: turku.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuiimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

KOHDE: SALO (MUURLA), [REDACTED]

Tarkastuskäynti suoritettiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimeksiannosta 4.7.2024. Tarkastajana toimi lepakoihin erikoistunut biologi Ville Vasko.

Rakennus on hyvin vanha, 1700-luvulta peräisin oleva hirsitalo. Lepakoita nähtiin ullakolla, kattorakenteiden sisäpuolella kymmenkunta yksilöä yhdessä rykelmässä. Kyseessä on pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), yksi Suomen yleisimmistä lepakkolajeista. Sekä aikuisia naaraita että niiden keskenkasvuisia poikasasia oli tarkastuksen aikaan paikalla.

Peltikaton alla oleva vanha pärekatto tarjoaa lepakoille ihanteellisen oleskelutilan, koska siinä on paljon rakoja, joihin lepakot voivat piiloutua. Lepakot kulkevat rakenteisiin mitä luultavimmin (sivu)räystäiden alla olevista raoista. Eteläpäädyssä on tuore jyräjän, todennäköisimmin oravan, tekemä kolo, jota lepakot ovat myös alkaneet käyttää.

Asukkaan mukaan lepakoita on ollut rakennuksessa vuosikymmeniä. Lepakot ovat aiemmin oleskelleet enimmäkseen talon pohjoispäädyssä, missä niistä ei ole ollut haittaa. Nykyään lepakot ovat alkaneet viihtyä enemmän talon eteläpäädyssä.

Haittaa on aiheutunut asunnossa havaituista lutikoista, joita epäillään lepakoiden levittämiksi. Ei ole varmaa, onko kyseessä ollut lepakkolude vai seinälude eli lutikka, jotka ovat eri lajeja. Lajilla ei kuitenkaan lopulta ole suurta merkitystä, sillä lepakot voivat ilmeisesti levittää molempia ludelajeja ja myös lepakkolude voi purra ihmistä. Lepakkolude on Suomessa erittäin harvinainen, joten seinälude on todennäköisempi vaihtoehto.

Lutikat voivat kulkeutua asuntoihin muutakin kautta esim. matkatavaroiden mukana. Lutikat voivat kuitenkin saada ravintoa lepakoista, ja lepakkopopulaatio voi tätä kautta auttaa lutikoita säilymään rakennuksessa, vaikka lepakot eivät varsinaisesti luteita olisi levittäneetkään.

Arvio rakennuksen merkityksestä lepakoille

Rakennus on pohjanlepakoiden kesäaikainen lisääntymispaikka. Pohjanlepakolle tämän kokoiset, enintään 10–15 naaraan muodostamat yhdyskunnat ovat hyvin tyypillisiä. Naaraat saapuvat kesäyhdyskuntaan touko-kesäkuun vaihteessa ja poistuvat poikasineen tyypillisesti heinäkuussa poikasten saavutettua lentokyvyn. Tämän jälkeenkin rakennusta saattavat vielä käyttää muut lepakot tai osa yhdyskunnan yksilöistä satunnaisesti.

Rakennus on kyseiselle yhdyskunnalle tärkeä, joskaan ei ole varmaa onko kyseessä ainoa yhdyskunnan käyttämä rakennus. Useiden rakennusten käyttäminen on kaikille lepakkolajeille hyvin tyypillistä. Emot voivat esimerkiksi synnyttää poikasensa yhdessä paikassa ja myöhemmin kesällä siirtyä niiden kanssa toiseen paikkaan. Tässäkin tapauksessa ne käyttävät vähintään useita piiloja saman rakennuksen sisällä.

Lepakoiden talvehtiminen rakennuksessa on hyvin epätodennäköistä. Suomen olosuhteissa lepakot viettävät talvensa lähes poikkeuksetta maanpinnan alapuolisissa paikoissa, missä lämpötila pysyy lähellä nollaa ja ilmankosteus on korkea.

Toimenpide-ehdotukset

Lepakoiden häätämiseksi käytännössä ainoa vaihtoehto on estää niiden pääsy rakenteisiin. Kaikkia reittejä on kuitenkin hyvin hankala tukkia niin, etteivät lepakot pääsisi mistään rakenteisiin. Jopa yhden senttimetrin rako riittää lepakon kulkemiseen. Tiheäsilmaisen metalliverkon asentamista kulkurakoihin voidaan yrittää.

Vanha rakennus rakoineen on lepakoille hyvin houkutteleva, ja lepakot ovat tottuneet käyttämään sitä. Siksi lepakoita on tässä tapauksessa todennäköisesti mahdoton houkutella pönttöihin. Talon rakenteissa on enemmän tilaa kuin pöntössä, ja lepakot voivat siirtyillä talossa esimerkiksi lämpötilan mukaan, mikä on niille tärkeää.

Ultraäänikarkottimien tehosta lepakoihin on ristiriitaisia tuloksia, mutta niitä voi silti kokeilla. Sen sijaan kirkas valo tutkitusti karkottaa lepakoita. Valaistuksen voimakas lisääminen yläpohjassa yhdistettynä mahdollisiin äänikarkottimiin voisi karkottaa lepakot.

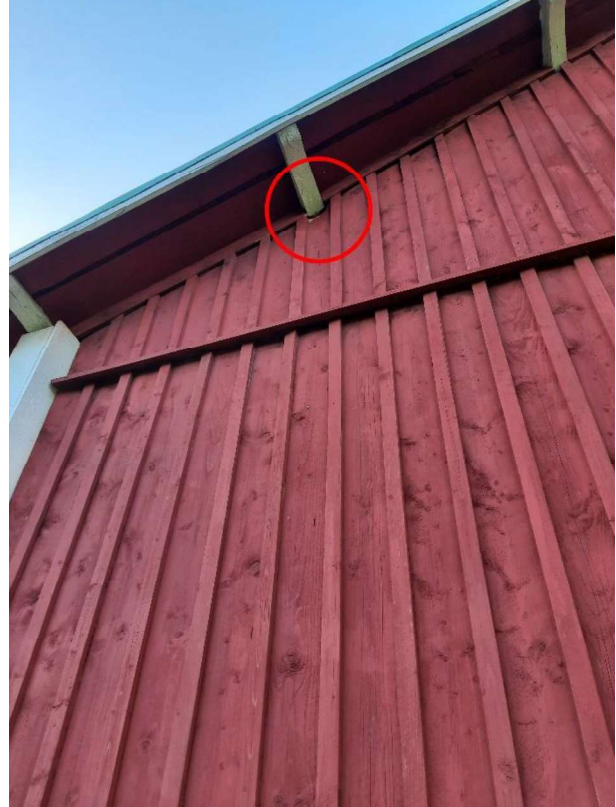
Verkotus on tehtävä lepakoiden poistuttua syksyllä mutta ennen niiden saapumista keväällä. Tällöin ne parhaassa tapauksessa etsivät vaihtoehtoisen paikan jostakin muualta. Valaisu ja äänikarkotus on aloitettava toukokuussa ennen lepakoiden saapumista, jottei jo saapuneita lepakkoysilöitä häirittäisi.

31.8.2024

Ville Vasko

biologi, FM

Kuvat 1 ja 2. Rakennus ulkoa ja yksi lepakoiden kulkureitti, jyräjän kolo räystäään alla. Lepakot käyttävät myös sivuseinustoilla olevia rakoja.

Kuva 3. Pohjanlepakkonaaraita poikasineen vanhan pärekaton rakenteissa.

Kuva 4. Lepakon ulosteita vinttihuoneessa muurin tyvellä.

Kuva 5. Oravan pesä eteläpäädyssä.